

คู่มือ

การลด คัดแยกและใช้ประโยชน์ ขยะมูลฝอย

คำนำ

สืบเนื่องจากปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอย เป็นมลพิษที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็นเรื่องเร่งด่วนที่ทุกคนต้องร่วมมือร่วมใจกันจัดการโดยการลด คัดแยก และนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด อันจะส่งผลให้ปริมาณขยะมูลฝอยลดลงในภาพรวมของประเทศ

บริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด (ธพส.) ในฐานะหน่วยงานผู้รับผิดชอบบริหารจัดการศูนย์ราชการฯ ได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดจากขยะมูลฝอยของศูนย์ราชการฯ จึงได้จัดทำคู่มือการลด คัดแยกและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการลด คัดแยกและการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายในการลดปริมาณขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด

ธพส. หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยอันจะเป็นการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากขยะมูลฝอยต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อมได้

บริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด
สิงหาคม 2556

สารบัญ

วิธีช่วยลดปริมาณขยะได้ด้วยแนวคิด 5R	1
ประเภทขยะมูลฝอย และการคัดแยก	
● ขยะย่อยสลาย หรือ มูลฝอยย่อยสลาย	2
● ขยะรีไซเคิล หรือ มูลฝอยที่ยังใช้ได้	3
● ขยะทั่วไป หรือ มูลฝอยทั่วไป	4
● ขยะอันตราย หรือ มูลฝอยอันตราย	5
วิธีการคัดแยกขยะมูลฝอย	7
เอกสารอ้างอิง	8

วิธีช่วยลดปริมาณขยะได้ด้วยแนวคิด **5R**

R1 (REDUCE)

เป็นการลดปริมาณขยะที่อาจเกิดขึ้น เช่น การลดปริมาณการใช้บรรจุภัณฑ์ โดยเลือกใช้สินค้าที่บรรจุในบรรจุภัณฑ์ขนาดใหญ่แทนขนาดเล็กการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีความเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

R2 (REUSE)

เป็นการนำมาใช้ใหม่หรือเป็นการใช้ซ้ำ เช่น นำขวดกาแฟมาใส่น้ำตาล การใช้กระดาษพิมพ์ทั้งสองหน้า ซึ่งเป็นการพยายามใช้สิ่งของต่างๆ หลายนๆ ครั้งก่อนที่จะทิ้งหรือเลือกใช้ของใหม่

R3 (REPAIR)

เป็นการนำมาแก้ไข นำวัสดุหรืออุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหายมาซ่อมใช้ใหม่ ก่อนที่จะทิ้งเป็นขยะ

R4 (RECYCLE)

การหมุนเวียนกลับมาใช้ นำขยะมาแปรรูป ตามกระบวนการของแต่ละประเภท เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่

R5 (REJECT)

การหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก หรือวัสดุที่ใช้ครั้งเดียวทิ้ง เช่น โฟม ปฏิเสธการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ย่อยสลายยาก

(กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๕๐)

ประเภทขยะมูลฝอย และการคัดแยก

โดยทั่วไปแล้วขยะแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. **ขยะย่อยสลาย หรือ มูลฝอยย่อยสลาย** คือ ขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหารใบไม้ เศษเนื้อสัตว์ เป็นต้น แต่ไม่รวมถึงซากหรือเศษของพืช ผัก ผลไม้ หรือสัตว์ที่เกิดจากการทดลองในห้องปฏิบัติการ เป็นต้น

คัดแยกใส่ถุงสีเขียว

ถังรองรับมูลฝอยย่อยสลาย คือ ถังสีเขียว

2. ขยะรีไซเคิล หรือ มูลฝอยที่ยังใช้ได้ คือ ของเสียบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้ ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ เช่น แก้ว กระดาษกระป๋องเครื่องดื่ม เศษพลาสติก เศษโลหะ อลูมิเนียม ยางรถยนต์ กล่องเครื่องดื่มแบบ UHT เป็นต้น

คัดแยกใส่ถุงสี
เหลือง

ถังรองรับมูลฝอยที่ยังใช้ได้ (รีไซเคิล) คือ ถังสีเหลือง

3. **ขยะทั่วไป หรือ มูลฝอยทั่วไป** คือ ขยะประเภทอื่นนอกเหนือจากขยะย่อยสลาย ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย มีลักษณะที่ย่อยสลายยากและไม่คุ้มค่าสำหรับการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น ห่อพลาสติกใส่ขนมถุงพลาสติกบรรจุผงซักฟอก พลาสติกห่อลูกอม ซองขนมี่กึ่งสำเร็จรูป ถุงพลาสติกเปื้อนเศษอาหาร โฟมเปื้อนอาหาร พอยล์เปื้อนอาหาร ซองหรือถุงพลาสติกสำหรับบรรจุเครื่องอุปโภคด้วยวิธีรีดความร้อน เป็นต้น

คัดแยกใส่ถุงสี
น้ำเงิน

ถังรองรับมูลฝอยทั่วไป คือ ถังสีน้ำเงิน

4. **ขยะอันตราย หรือมูลฝอยอันตราย** คือ มูลฝอยที่ปนเปื้อน หรือมีองค์ประกอบของวัตถุ ดังต่อไปนี้

- 1) วัตถุระเบิดได้
- 2) วัตถุไวไฟ
- 3) วัตถุออกไซด์และวัตถุเปอร์ออกไซด์
- 4) วัตถุมีพิษ
- 5) วัตถุที่ทำให้เกิดโรค
- 6) วัตถุกัมมันตรังสี
- 7) วัตถุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม
- 8) วัตถุกัดกร่อน
- 9) วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง
- 10) วัตถุอย่างอื่นที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรืออาจทำให้เกิดอันตราย แก่บุคคล สัตว์ พืชหรือทรัพย์สิน เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์เก่าไฟฉายหรือแบตเตอรี่โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะที่ใช้บรรจุสารกำจัดแมลงหรือวัชพืช กระป๋องสเปรย์บรรจุสีหรือสารเคมี เป็นต้น

วิธีง่ายๆ ที่บ่งชี้ว่าผลิตภัณฑ์หรือภาชนะเป็นขยะอันตราย

- **สังเกตฉลาก หรือ ภาพสัญลักษณ์ที่ติดบนภาชนะบรรจุ** เช่น

สารไวไฟ จะพบเห็นบนภาชนะที่บรรจุก๊าซ หุงต้ม น้ำมันเชื้อเพลิง ทินเนอร์ ผงกำมะถัน

สารมีพิษ จะพบเห็นบนภาชนะบรรจุประเภท น้ำยาล้างห้องน้ำ สารฆ่าแมลง สารปรอทในหลอด ฟลูออเรสเซนต์

สารกัดกร่อน จะพบเห็นบนภาชนะบรรจุน้ำกรด ในแบตเตอรี่รถยนต์ หรือภาชนะบรรจุน้ำยาทำความสะอาด

- **สังเกต คำเตือนที่ระบุอยู่ข้างภาชนะบรรจุ** เช่น ห้ามรับประทาน ห้ามเผา อันตราย DANGER, TOXIC, CORROSIVE, และ FLAMMABLE เป็นต้น

คัดแยกใส่ถุงสีส้ม
หรือ สีเทา

ถังรองรับมูลฝอยอันตราย คือ ถังสีส้ม หรือ ถังสีเทาฝาส้ม

วิธีการคัดแยกขยะมูลฝอย

ประเภท	วิธีคัดแยก	การนำไปใช้ประโยชน์
ขยะอินทรีย์/ขยะย่อยสลาย	- คัดแยกอาหาร กิ่งไม้ ใบไม้ ออกจากขยะอื่นๆ - จัดหาภาชนะที่มีฝาปิดเพื่อแยกเศษอาหาร ผัก ผลไม้	- รวบรวมเศษอาหารไว้เลี้ยงสัตว์ - นำเศษผักผลไม้และเศษอาหารไปทำ ชยะ หอม หรือน้ำหมักจุลินทรีย์ [EM] - เศษใบไม้กิ่งไม้ ผสมกับกากที่ได้จากการทำชยะหอมกลายเป็นปุ๋ยหมักอินทรีย์
ขยะรีไซเคิล	- แยกขยะรีไซเคิลที่ขายได้แต่ละประเภทให้เป็นระเบียบ เพื่อสะดวกในการหยิบใช้ หรือจำหน่าย	- รวบรวมมาเข้ากิจกรรมของชุมชน เช่น ธนาคารขยะแลกแต้ม ขยะแลกไข่ ธนาคารขยะผ้าป่ารีไซเคิล เป็นต้น - นำมาใช้ซ้ำโดยประยุกต์เป็นอุปกรณ์ในบ้าน เช่น ขวดน้ำพลาสติกมาตัดเพื่อปลูกต้นไม้ ครอบป้องกันท่อตันทำใช้เป็นแก้วน้ำ ขวดแก้ว ขวดพลาสติกมาใส่กาแฟ เครื่องปรุงต่างๆ หรือ ผงซักฟอกชนิดเติมได้ ฯลฯ
ขยะอันตราย (ขยะพิษ)	- แยกขยะอันตราย ออกจากขยะอื่นๆ โดยในการคัดแยกต้องระวังไม่ให้ขยะอันตรายแตกหัก หรือ สารเคมีที่บรรจุอยู่เข้าสู่ร่างกาย	- ขยะอันตรายบางประเภทสามารถนำกลับมาแปรรูปใช้ใหม่ได้ เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์แบบตรง แบตเตอรี่โทรศัพท์เคลื่อนที่ ถ่านชาร์จ เป็นต้น แต่ในปัจจุบันยังไม่มีมูลค่าพอที่จะขายได้

แยกขยะวันนี้

เพื่อสิ่งแวดล้อมที่ดีในวันข้างหน้า

เอกสารอ้างอิง

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. คู่มือการตัดแยกขยะอันตรายในสำนักงาน. กรุงเทพมหานคร, 2554

กรมควบคุมมลพิษ. คู่มือแนวทางการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยสำหรับอาสาสมัครพิทักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน. กรุงเทพมหานคร, 2551

จัดทำโดย

ฝ่ายบริหารอาคารและสถานที่
บริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด (ธพส.)
โทร. 0-2142-2357 โทรสาร. 0-2143-8890
www.dad.co.th